Incipit prologus in librũ duodecim ꝓphetarũ.

N[a]On idẽ ordo eſt duodecim ꝓphetarum[b] apud hebreos:[c] q̃ ẽ apud nos[d] Vñ[e] ſcḋm id qḋ ibi legitur:[f] h[g] q̃ȝ diſpoſiti ſt.[h] Oſee[i] comaticus ẽ:[k] ⁊[l] q̄i ꝑ ſñias loquẽſ[m] Iohel planus in pncipijſ in fine obſcurior:[n] ⁊ vſq; ad malachiam habent ſinguli[o] ꝓpetates ſuas.[p] quẽ eſdrã ſcribaȝ legiſq; doctorem hebrei[q] autumãt. Et q̄ lõgũ eſt nunc de oĩbꝰ dicere h̃ tm̃ vos[r] o paula ⁊ euſtochium[s] admonitas ſcire volo[t] vnũ librũ ẽ duodecim ꝓphetarũ ⁊ oſee[v] ſynchronõ eſaie[x] malachiam vo aggei: ⁊ zacharie[y] fuiſſe tp̃ibꝰ[z] In q̃bꝰ aũt tp̃s nõ pfert in titulo:[a] ſb illis eos regibꝰ ꝓphetaſſe: ſb quibꝰ ⁊ hi q̃ ante habent titulos ꝓphauerunt.

Item alius prologus.

Regule ſunt he: ſub quibꝰ ſignificatõnibus nominũ: ad q̃s tribus per ꝓphetas ſermo dñi dirigatur. Quotienſcunq; ad decem tribus tendit ꝓphetia: ſub his nominibꝰ deſignantur id eſt ephraim ſamaria iſrael ioſeph iezrael: bethel bethauen: ⁊ interdũ iacob. Qñ aũt ad duas loq̃tur tribꝰ: ſub his nominibus ſermo pfertur. i. iuda hieruſalem beniamin domꝰ dauid: et interdũ iacob. Aliq̃tiens iſrael ad totas duodecim tribus refertur. Duplex ẽ apud hebreos ſententia de his quatuor verſibus: qui

Incipit expoſitio in prologum .xij. ꝓphetarum.

a Non idem ordo ⁊c. Iſte ꝓlogus cõis eſt .xij. ꝓphetis ⁊ hȝ q̃tuor pticulas. In pma tãgitur apud hebreos ⁊ .lxx. diuerſitas ordis ꝓphetarum cũ dr: Nõ idẽ ẽ ordo ⁊c. In ſcḋa oñditur q varium habent modũ ſcribendi: ibi. Oſee comaticꝰ eſt ⁊c. In tercia ſubditur eorum collectõ in vnũ: ibi. Et q̄ longũ eſt ⁊c. In quarta diſtiguũtur tpa ꝓphetationũ: ibi. Et oſee ſynchronõ eſaie ⁊c. His viſis lr̃e inſiſtamꝰ.

b Apd heb. q̃s hic hieroni. imitatur.

c Qui ẽ apd nos latinos ſcḋm .lxx. interpretes. vñ dicit glo. Ordo .xij. ꝓphetarum ſcḋm .lxx. talis ẽ oſee: amos micheas: iohel: abdias: Ionas: naũ. abacbuc: ſophonias: aggeꝰ: zacharias: malachias. Scḋm heb. vo q̃s hier. ſeq̃tur talis ẽ ordo oſee: iohel: amos abdias: iõas: micheas: naũ: abacbuc: ſophonias aggeꝰ zacharias malachias.

d Vñ. q̄. ſ. apud hebꝛos q̃s ſeq̃mur ſic taliter ordinati.

e Scḋm id qḋ legitur apud hebreos.

f Hic. i. in iſta tranſlatione qua mõ cõiter vtitur eccia

g Diſpoſiti ſunt. ante tranſlationẽ iſtam cõiter currebat editio .lxx.

h Oſee. Sicut ait iſido. ethy. vij. Saluator aut ſaluans interptator: dũ em̃ iram dei in populũ iſraelem ob crimen ydolatrie ꝓphetaſſet: domui iude ſalutem ꝓnunciauit: ꝓpter qḋ Ezechias rex iuda ſublatis ydolis que pcedentes ↄſecrauerãt templũ dñi purgaſſe ac purificaſſe monſtratur.

i Comaticus eſt. interlinearis. i. abbreuiator: per qḋ tangitur ꝓprietas comatis. eſt em̃ coma punctata prolatio orationis p minores deciſiones: vt ore: genis: oculis: p idem mentiris adeſſe eloq̃o: forma. nobilitate cares: ecce quelibet deciſio ſiue pticula orationis paruȝ valet p ſe: ſ; omnes in ſimul aggregate reddunt pfectũ ſenſum. Colõ aũt eſt punctata ꝓlatio ſcḋm maiores deciſiones que pfectum reddunt ſenſum ſcḋ nõ pfectaȝ ſententiam: ſicut dictũ eſt ſ. in ꝓlogo ſup eſaiã. Dicitur ergo abbreuiator: q̄ breues habet clauſulas quarũ q̃libet p ſe nec pfectum ſenſum reddit nec perfectam ſententiam. Vnde cũ hiero. dixiſſet. Oſee comaticus eſt. expoſuit ſeipſuȝ dicens.

k Et. pro id eſt.

l Quaſi p ſententias loquens. licet .n. quelibet clauſula videatur completam repreſentare ſententiã. tñ ſuſpenditur ſñia vſq; poſt completam totalem orationeȝ. ſicut pȝ in ↄſtructione ſuſpenſiua: vbi grã. Oſee .j. dicitur. Vade. ecce. q. vna ſententia. Sume tibi vxorẽ fornicationũ. ecce quaſi alia ſentẽtia. Et fac filios fornicationũ. ecce quaſi tercia ſententia: et tñ nõdũ completur vſq; ad finẽ verſus cũ dicitur. Quia fornicãs fornicabitur terra a dño. Vñ ſic intelligẽda eſt gloſa q̃ dicit. Comaticꝰ. i. diuiſus: ſupple p clauſulas: eo q in ſinglis clauſulis diuerſas vel plenas ſñias dicat. i. dicere videatur. Aliter exponitur. Et quaſi p ſententias loquens. i. ꝓfundas verborũ intelligentias: ſcḋm q hug. de ſanc. vic. diffinit ſñiam dicens. Sententia eſt ꝓfundior intelligentia que niſi expoſitione vel interpretatione nõ inuenitur: vide in ꝓlogo eſa. de col. ⁊ comatibus

m Iohel planꝰ i principijs. i. in principio. plurale ponitur p ſingulari. Nota q principiũ ⁊ initiũ differũt. Initiũ ꝓprie dr an qḋ nõ eſt aliud: pncipiũ autẽ poſt qḋ ẽ aliud: ⁊ ſic mediuȝ q̃dãmodo dr principiũ reſpcũ finis: et ideo dr. planus in principijs. i. in initio ⁊ medio. et in fine ẽ difficilis.

n Et vſq; icluſiue

o Propetates. i. ꝓpos modos ſcribẽdi.

p Eſdraȝ ſcribã. j. Eſdre. vij. Ipe eſdras aſcẽdit de babylone ⁊ ipſe ſcriba velox: eo q legẽ moyſi ↄbuſta velociter repauit: vel q̃ſdaȝ figuras iueit i hebreo q̃bꝰ velociter ſcribitur.

q Autumant. i. putãt vel affirmãt: autumo as dr putare: affirmare: ↄſidere: ⁊ ↄponitur ab ab. ⁊ timos: quod eſt mens. q. a mẽte ſic habere: ⁊ inde dicitur hic autuma huius me. eſtimatio: vnde.

r O paula ⁊ euſtochiũ. de his inuenies ſupra in ꝓlogo ſup Ioſue verſus finẽ: ad petitionẽ iſtorũ tranſtulit hiero. iſtũ librũ.

s Admonitas vos volo eẽ ſupple h̃. ſ.

t Vnũ librũ eẽ .xij. ꝓphetarũ. q̃ hebraice dr taraſara: ſ; quare eſt vnus liber: in ꝓlogo ſup libros regũ ponitur rõ: vt ſcȝ apud hebreos tot eſſent libri quot ſunt litere alphabeti: vel aliter ſcḋm yſido. q̃ ait i. vj. eth. Libri .xij. ꝓphetarũ auctorũ ſuorũ noibus pnotantur: q̃ ꝓpterea dicũtur minores eo q ſermones eorũ breues ſunt: vñ ⁊ ↄnexi ſibimetinuicẽ in vno volumine continentur. ſ. ꝓpter breuitatem ſuã. Sed querit quare libri vete. teſt. rñdent in numero literis alphabeti: ⁊ nõ libri noui teſtamẽti. Rñdeo quia vetus teſta. fuit initiale ⁊ quaſi elemẽtale ad nouũ ad qḋ deſignandũ cuilibet libro rñdet vnũ elementũ hebraici alphabeti: ſicut melius ſcribitur in ꝓlogo ſup regum

v Synchronõ. i. ↄtemporaneũ: a ſyn qḋ eſt con ⁊ chronõ qḋ ẽ tp̃s: q̄ in eiſdẽ tp̃ibꝰ ⁊ ſb eiſdẽ regibꝰ ꝓphauerũt ſicut patet in titulis eorundem.

x Malachiã vo ⁊c. interlinearis. Eſdrã fuiſſe autumãt q̃ velox ſcriba fuit: iſtos aũt tres. ſ. malachiam. aggeũ: ⁊ zachariaȝ ↄiungit: q̄ ipſi ꝓphetauerũt de reedificatione hierlm.

y Fuiſſe tp̃ibꝰ interlinearis: poſt reditũ de captiuitate. In fine ponitur regula p quam ſciri põt q̃bus tp̃ibus ꝓphete ſinguli ꝓphetauerũt: cũ dicitur.

z In quibus aũt ꝓphetis tempꝰ nõ pfert in titulo. vos volo admonitas eſſe.

a Sub illis eos regibus ꝓphetaſſe: ſub quibus ⁊ hi q̃ ante eos hñt titulos. i. reges in titulis nomiatos: Prophetauerũt.

Explicit qualiſcũq; expoſitio iſtius ꝓlogi.

Incipit expoſitio ꝓlogi in Oſee prophetã.

TEmporibus ozie ꝛc. Iſte ꝓlogus q̄ principaliter
ꝯponit͛ oſee duas h̄z ꝑticulas ꝑncipales. In pri-
ma oñdit͛ quomõ tp̄e oſee ꝓphetauit cū dicit͛. tem-
poribus ozie ꝛc. In ſc̄da ponit͛ cā motiua q̄ eū ad
ꝓphetādū induxit.
ibi. De memorato
itaq̄ nūero ꝛc. vbi
duplex tāgit͛ indu-
ctiuū. Primū ē ma-
loꝝ culpa ⁊ pena il
lis infligenda. Se-
cundū ē bonoꝝ bo
nitas ⁊ ꝓmiſſio il-
lis facta. ibi. dominũ
aūt iude. Itē in pri
ma pte ſc̄de pt͛ ꝑn-
cipalis: primo tan-
git͛ culpa ⁊ ſignū. iu
bet͛ eñ ꝓpha accipe
re mlierē fornicari-
am ad deſignandū
ſpūalē fornicatiōez
ppli iſrl͛. Sc̄do poni
tur ſignū pene. ibi.
Sz cū dei precepto
ꝛc. iubet͛. n. vocare
filiū quē genuit iez
rael: ad deſignādū
q̄ eadē vindicta ac
cipiet͛ de pctō iehu
q̄ accepta ē in iezra
hel de ſanguie Na-
both. tercio tangit͛
rō ſiue cā pene in-
fligende. ibi. Cui⁹ p
miſſionis hec ē cā
ꝛc. His viſis īte in-
ſiſtam⁹.
a Tē-
porib⁹ ozie. q̄ idē ē
qđ azarias. iiij. Re
gū. xv. ⁊. ij. palypo.
xxvj. appellat͛ ozi-
as ⁊ in ꝓphis ſiliter
b Et ioathe. iiij.
Reg. xxv. ⁊. ij. paly
po. xxvij.

in capite ſunt ꝑnotati. Ple
riq̄ ei dicūt q̄ ab eſdra ſcri
ba i oib⁹ ꝓphis ſic fuerit in-
titulatū. vt ꝑſcripto vniuſ-
cuiuſq̄ noie ꝓphetia cui⁹ ſit
ſequens noſcat͛. Ipe ē autē
eſdras: q̄ vltim⁹ ꝓphaꝝ ma
lachie noie ſcribit. Alij vo
dicūt q̄ ab ipis ꝓphis ꝑ ſpi
ritūſanctū vt cetera ſūt cō-
ſcripta.

Incipit ꝓlogus in libꝝ
oſee ꝓphete.

TEmporib⁹ ozie [b] et
ioathe [c] achaz: [d] ⁊ eze
chie reguz iuda: [e] et
hieroboam filij iohe regis.
[f] Oſee filius beeri [g] ad ꝓphe
tiā dicēdā ſpūſancto reple-
t⁹ ē. De memorato itaq̄ nu
mero regū: [h] achaz rex iuda
⁊ hieroboaz rex iſrl͛ dñm de-
relinquentes [i] vt hiſtorie re
gū [k] ⁊ palypomenon idicāt
etiā iſrl͛ ydolatrie crimē im
perio ac ptāte ſua [l] admittē
coegerūt. [m] Propt͛ qđ deus
ad oſee h̄ locutus eſt dicens
Accipe tibi vxorē fornicati
am ſiue fornicationū: [n] ⁊ fac
filios fornicationū. Forni-
cariā itaq̄ [o] nō elocati [p] cor
poris mētricē: ſ; gētilē deū
ignorātē appellat: q̄ dei cre-
atoris ſui amore ꝯtēpto: ſy
mulachroꝝ ſe ſubiecit deſi-
derijs. Sz cū dei ꝑcepto ꝓ-
pheta in hac paruiſſet ꝯce-
ptū ex ea filiū iezrahel ꝑce-
pit noiare [q] deo pollicente:
poſt breue tp̄s [r] ſanguinem
iezrahel ī domo iehu vindi-
care. Cui⁹ ꝓmiſſionis h̄ cā
eſt: [s] iehu ꝑ heliſeū in regem
inuncto [t] ad defendendū ſā-
guinē naboth: cui⁹ iezrahel
queq̄ nūc tpis [v] metropoliſ
erat: quē iezrahel achab re
gis iſrl͛ vxor [x] interemerat.
ſicut regū hyſtoria exponit
Is cū ꝯuit͛ iux͛ diuinū ꝑce-
ptū vīdicādi ſanguis cā in
oēz [y] memorati domū [z] deſe-
uiſſz h̄ pacto [a] dñm dereliqſ
ſe īuenit͛: [b] cui⁹ ꝓnepote hie
roboā: [c] q̄ lectōne ꝯprehen-
ſus ē: originis ſue facta mu-
tante: ac cōtra dei precepta

c Achaz. de q̄. iiij. Reg. xvj. ⁊. ij. palypo. xxviij.
d Et ezechie. de quo. iiij. Reg. xviij. et. ij. palypo. xxix.
e Et hieroboā filij ioe. de quo habet͛. iiij. Reg. xiij. xiiij. ⁊. xv. Et
nō q̄ iſte hieroboā n̄ ē ille hieroboā ſb q̄ diuiſus ē iſrl͛a iu
da. de q̄ h̄r. iij. Reg. xij. q̄ ille fuit filius nabath: iſte fuit fi-
lius ioas: nec deſcendit ab eo: ſed a iehu tercia ḡnatione.
f Oſee filius beeri. iſte fuit de tribu iſachar ortus in be-
thlemoth: vt dicit glo.
g Ad ꝓphetiaꝫ dicēdā. de qua
dicit hiero. in glo. Patet oſee an̄ captiuitatē ꝓphetaſſe ſb
ozia ⁊ ioathan: ⁊ ipam ingruentē ſub achaz luxiſſe ⁊ ꝑte-
ritam ꝓpter emendationem iude retexuiſſe ſub ezechia re
ge: ꝓphetauit eñ an̄ captiuitatē q̄. x. tribus captiuate ſūt
a ſalmanaſar rege chaldeoꝝ: de qua. iiij. Reg. xviij.
h Achaz rex iuda. de quo h̄r q̄ deū dereliquerit. iiij. reg.
xvj. ⁊. ij. palypo. xxviij.
i Et hiſto. reg. iiij. regū. xiiij. et
xvj.
k Et paralypo. ij. palypo. xxviij. de hieroboā nul
la fit mencio in pal. in nr͛a tranſlatiōe: forte editō. lxx. ſ; eo
mentionē facit. vel ſic.
i Et hyſto. reg. indicāt. de ach
az ⁊ hieroboam.
k Et palypo. de achaz.
l Admittere. i. peccare.
m Propter qđ deus. ecce
cā ꝓpt͛ quā ꝓphetauit. ſ. malicia regū ⁊ ppl̄i eoꝝ.
n Et
fac filios fornicationū. i. genera filios de fornicaria prius
nō fornicando cū illa. Quidā male hn̄t fornicatiōis. lxx.
etiam non habent fac: ſ; tolle.
o Non elocati. i. extra
locati.
p Corporis meretricē. que locat corpus ſuū

ad turpes vſus. ſm q̄ hiſtorice accipit͛ platus eſt ſen-
ſus ⁊ debet ſuppleri: tñ: q̄ aliter ꝯriū dicit͛ in glo. vbi
dicit hiero. mirū vr͛ ſm ſupficiē hiſtorie cur hoc dñs iuſ
ſerit: vel cur ꝓpheta iuſſus accipere fornicariam paruē
rit: ſed neq̄ dñs rem turpē ꝑcepit: neq̄ ꝓpheta obedi
endo peccauit: ſ;
potius fornica-
riam ad pudici-
ciam reuocauit:
et manēs in ſua
bonitate de ma
la bonā fecit: qđ
aūt in eo fit car-
naliter in dño ac
cipit͛ ſpūalit͛ qui
accepit ſynago-
gam viri ſui im-
memorē: ⁊ cum
multis dijs gen
tiū fornicantem
Ezech. xvj. ⁊. x
xiij. ꝑ totū: q̄a
ḡ dr͛ in glo. q̄ for
nicariā ad pudi
ciciā reuocauit.
ꝓpter hoc ſupplē
dū ē: tñ: q̄ ſi
fuit ⁊ gentilis: et
fornicaria. i. nō
fuit tñ fornica-
ria: q̄ locauit cō
pus ſuū ſ; ⁊ gen
tilis.
q Deo
pollicente. i. pro
mittente. ſupple
ꝯminando.

r Sanguinez
iezrabel ī domo
iehu vindicare.
i. ſimilem vindi-
ctam accepturū
de iehu qualē ac
cepit de iezrabel
i. ſicut vltus fuit
de interfectorib⁹
naboth q̄ fuit ci
uis iezrabel ſic
vlciſcet͛ de iehu. Sanguinē iezrabel. i. ſanguinez fuſuz
in agro iezrabel vel ciuis iezrabel. iij. Reg. xxj.
s Iehu ꝑ heliſeum in regez inuncto. iiij. Reg. ix. hoc
videt͛ falſum: quia ibi legit͛ q̄ heliſeus miſit vnū de fi-
lijs ꝓphetarum qui vnxit eū. Rñdeo. ipſe dicitur in-
unxiſſe quia auctoritate eius vnctus eſt.
t Ad defendendum ſanguinem. i. vindicandum ſimi
le: iudith primo iurauit nabuchodonoſor. q̄ defende-
ret ſe de oīnibus his.
v Metropolis. in regno ſa-
marie. i. ciuitas ad cui⁹ mēſurā alie ciuitates diſpone-
bant͛: a metros qđ ē menſura ⁊ polis qđ eſt ciuitas.
x Interemerat. i. interimi ꝑcepat. iij. Reg. xxj.
y Memorati. ſ. achab.
z Deſeuiſſet. interficien-
do. iiij. Regum. ix.
a Dominum dereliquiſſe. iiij.
Regum. x. Nō receſſit a peccatis hieroboam ꝛc.
b Cuius ꝓnepote hieroboam. iſte nō fuit filius na-
bath ſed filius ioas ꝓnepos iehu: iehu eñ genuit ioa-
chaz: ioachaz genuit ioas: ioas aūt genuit hieroboam
iiij. Regum. xiij.
c Qui lectione comprehenſus ē
id ē in ſcriptura cōprehenſus eſt ſec̄ facta patrū ſuoꝝ
ſcz. iiij. Reg. xiiij. Regnauit hieroboam fili⁹ ioas regis
iſrl͛ in ſamaria. xl. ⁊ vno anno: et fecit qđ malū eſt corā
dño: non receſſit ab oībus peccatis hieroboaz filij na
bath: vel melius.
c Qui lectione comprehenſus. oſee. ſ. in titulo cuz re